

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 7 maj 1996 beslutat bereda jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1995/96:201 Vissa regionalpolitiska frågor.

Jordbruksutskottet behandlar i sitt yttrande de förslag i propositionen som berör reglerna för landsbygdsstöd. I anslutning till yttrandet behandlas även vissa följdmotioner.

Propositionen

I propositionen föreslås bl.a. att riksdagen godkänner det som regeringen förordar om ändrade regler för landsbygdsstöd. Enligt EG:s regler för tillämpning av statsstödsreglerna anses att stöd under ett preciserat belopp – s.k. försumbart stöd – inte påverkar handeln mellan länderna eller är konkurrenssnedvidande. Av reglerna för försumbart stöd framgår vidare bl.a. att stöd inte kan lämnas för branscher som omfattas av särskilda regler såsom jordbruk och fiske. Regeringen föreslår därför att landsbygdsstöd fortsättningsvis skall kunna lämnas med högst 800 000 kr under en treårsperiod. Stöd skall inte längre kunna lämnas till företag inom jordbruks- och fiskerieringarna

Motionerna

Utskottets yttrande omfattar – helt eller delvis – följande med anledning av propositionen väckta motioner.

1995/96:A42 av Patrik Norinder (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till investeringsstöd för jordbruket och fisket inom mål 5a i enlighet med vad som anförts i motionen,

1995/96:A43 av Hans Andersson och Ingrid Burman (v) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om ändrade regler för landsbygdsstöd.

1995/96:A44 av Elving Andersson m.fl. (c) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försumbart stöd,

Bakgrund

I rådets förordning (EEG) nr 2328/91 om förbättring av jordbruksstrukturens effektivitet ställs krav på medlemsstaterna att vidta vissa åtgärder inom ramen för mål 5a, medan andra åtgärder anges som frivilliga. Till de obligatoriska åtgärderna hörde ursprungligen investeringar i jordbruksföretag för vissa ändamål. I proposition 1994/95:19 om Sveriges medlemskap i Europeiska unionen förordade den dåvarande fyrpartiregeringen att ett investeringsbidrag infördes i Sverige (prop. bil. 9 s. 46 f.). Det bör redan här nämnas att rådets förordning (EG) nr 2843/94 av den 21 november 1994 innebar ändringar så till vida att investeringsstödet blev frivilligt. Syftet med denna förordning var att ge medlemsstaterna större rörelsefrihet i förverkligandet av målen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Frågan behandlades på nytt i anslutning till den socialdemokratiska regeringens proposition 1994/95:75 Vissa livsmedelspolitiska åtgärder vid ett medlemskap i Europeiska unionen (1994/95:JoU7). I samband med 1995 års budgetberedning fattade riksdagen beslut i enlighet med utskottets ställningstagande angående bl.a. de nationella åtagandena i enlighet med EG:s stödformer inom jordbruks- och fiskepolitiken (1994/95:JoU13). För närmare upplysningar om utskottets överväganden hänvisar utskottet till sist angivna betänkande. Sammanfattningsvis kan det sägas att utskottet i detta sammanhang prioriterade satsningar på miljöstödet och stödet till mindre gynnade områden, LFA-stödet. Något investeringsstöd till primärproduktionen enligt förordningen (EEG) 2328/91 har således ej införts.

I samband med ett uppföljningsprojekt angående EG:s struktur- och miljöstöd till jordbruket, skogsbruket och fisket har utskottet konstaterat att det finns ett mycket stort antal stödformer inom dessa näringar. Inom 5a-stödet t.ex. finns ett LFA-stöd som utformats som ett kompensationsbidrag i dels stödområdena 1–3, dels stödområdena 4 och 5. Bidragen till stödområdena 1–3 är integrerade med mål 6. Kompensationsbidragen omfattar i huvudsak mjölkkor, andra nötkreatur, tackor, getter av honkön, potatis och vissa spannmålsgrödor. Närmare bestämmelser finns i förordningen (1995:1174) om kompensationsbidrag till jordbruket i bergsområden och mindre gynnade områden. Inom mål 5a finns vidare startstöd till yngre företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renkötsföretag (SFS 1995:1195) samt investeringsstöd till den som förädlar eller saluför produkter från jordbruket eller skogsbruket (SFS 1995:1271).

Till jordbruket i norra Sverige utgår vidare nationellt stöd till mjölkproduktion, smågrisproduktion, slaktsvin, getproduktion, äggproduktion, potatisodling, bär- och grönsaksodling samt transport av mjölk till mejeri (SFS 1996:93).

Stödet till miljöåtgärder i jordbruket omfattar tre huvudinriktningar, nämligen åtgärder som bevarar odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden, åtgärder till skydd för miljö känsliga områden samt ekologisk odling (Statens jordbruksverks föreskrifter SJVFS 1995:133, med vissa senare ändringar).

Stöd till fisket inom mål 5a får lämnas till bl.a. investeringar i fiskeföretag, fiskodlingsföretag och fiskberedningsföretag eller utrustning i hamnar. Vidare kan bidrag ges för tillfälligt avbrott i fisket och för anpassning av fiskeansträngningarna, vid skador på fiskeredskap, till åtgärder som främjar avsättningen av fiskprodukter, till åtgärder för skydd av marina områden, till isbrytarhjälp och till andra åtgärder för fiskerinäringen som medfinansieras av Europeiska gemenskapen (SFS 1994:1716 och 1995:1237).

Landsbygdsstöd

Enligt propositionen innebär EG-kommissionens riktlinjer (96/c 68/06) för tillämpning av statsstödsreglerna att stöd under ett visst preciserat belopp – s.k. försumbart stöd – inte anses påverka handeln mellan länderna eller vara konkurrenssnedvridande. Med försumbart stöd avses stöd till ett företag som totalt inte överstiger 100 000 ecu under en treårsperiod. Av riktlinjerna för försumbart stöd framgår vidare att stöd inte kan lämnas för export och för branscher som omfattas av särskilda regler. Försumbart stöd kan således inte lämnas till sektorer inom stålindustrin som omfattas av Parisfördraget (s.k. EKSG-stål), till varvsindustrin, till transportsektorn eller till jordbruks- och fiskerinäringarna. Av bilaga 2 till Romfördraget framgår vilka jordbruksprodukter som omfattas av bestämmelserna.

Regeringen föreslår därför att landsbygdsstöd fortsättningsvis skall kunna lämnas med högst 800 000 kr under en treårsperiod utan särskilda begränsningar för olika typer av investeringar. Vidare innebär detta att landsbygdsstöd inte kan lämnas till företag inom jordbruks- och fiskerinäringarna. Enligt regeringen säkerställer de föreslagna ändringarna att våra nationella stödregler inte strider mot EG:s regelverk.

Enligt motion A42 (m) motiveras förslaget om ändrade regler för landsbygdsstödet med bl.a. att jordbruket och fisket i stället har möjlighet att inom ramen för mål 5a erhålla investeringsstöd. För att förverkliga ett investeringsstöd inom mål 5a krävs att Sverige upprättar ett program härför som godkänns av kommissionen. Vissa företagstyper och driftsformer betyder mer för sysselsättning och miljö än andra, och ett svenskt investeringsstöd bör inriktas mot dessa. Som exempel på lämpliga stödåtgärder kan nämnas investeringar som medför en bättre djurmiljö samt för att kompensera för sådana merkostnader som är en följd av att Sverige har högre djurmiljökrav än andra länder. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till investeringsstöd för jordbruket inom ramen för mål 5a (yrkande 1). Enligt motion A43 (v) är det för många jordbruksföretag av stor vikt att kunna ha någon form av kombinationsverksamhet. Sådan verksamhet innebär bl.a. att produkter från det egna jordbruket vidareförädlas. Landsbygdsstödet är viktigt för att understödja näringar i småskalig form. Det är knappast något som påverkar de stora handelsströmmarna inom Europeiska unionen. Regeringens förslag innebär såvitt kan förstås att denna typ av stöd omöjliggörs. Denna typ av landsbygdsstöd kan heller inte ersättas av medel från nuvarande stöd inom ramen för mål 5a. Enligt motionärerna kan regeringens förslag därför inte accepteras i nuvarande form. Regeringen bör återkomma

med förslag om hur EU:s regler om försumbart stöd kan tillgodoses samtidigt som Sverige kan ha kvar stödet till dessa företag. I motion A44 (c) framhålls att grunden för en stabil utveckling på landsbygden är att basnäringar som jord- och skogsbruk samt fiske kan utvecklas. Produktion av livsmedel och råvaror av olika slag utgör en viktig del av landsbygdens ekonomi. En stabil och uthållig tillväxt i landet kan inte skapas med mindre än att alla regioner är med och bidrar till denna tillväxt. Om reglerna beträffande försumbart stöd exkluderar jordbruks- och fiskenäringarna bör i stället medel föras över till mål 5a där stöd till dessa näringar är godkänt. Genom en sådan överföring kan stödet behållas på minst dagens nivå (yrkande 5).

Utskottet vill för sin del anföra följande. Inom ramen för de s.k. glesbygds- och landsbygdsstöden har stöd hittills kunnat lämnas såväl till investeringar i ren jordbruksverksamhet som till kombinationsverksamhet. Landsbygdsstödet har kunnat utbetalas till jordbruksinvesteringar i de sju nordligaste länen och till investeringar i kombinationsverksamheter till jordbruksproduktion i övriga landet. Genom 1990 års livsmedelspolitiska beslut utökades glesbygdsstödet med 100 miljoner kronor. Detta var avsett som en förstärkning av stödet till framför allt jordbruk med kombinationsverksamhet. Ovan redovisade regler beträffande försumbart stöd utesluter såväl rena jordbruksinvesteringar som investering i kombinationsverksamhet, som t.ex. lokal livsmedelsförädling.

Enligt utskottets mening är det nödvändigt att stöd även i fortsättningen kan utgå till de verksamheter och områden som hittills omfattats av det s.k. landsbygdsstödet. Som redovisats ovan finns inom ramen för mål 5a möjlighet att betala ut ett särskilt investeringsstöd. Nu frigjorda medel bör tas i anspråk för detta ändamål. Syftet med detta investeringsstöd är enligt gällande EU-regler att förbättra konkurrenskraften för jordbruks- och trädgårdsföretag. Stödformen skall bidra till en förbättring av inkomsterna och levnads-, arbets- och produktionsvillkoren för företagarna. Stödet bör utformas med utgångspunkt från den inriktning och de prioriteringar som gäller för den svenska jordbrukspolitiken. Detta innebär bl.a. att stödet bör utnyttjas som ett instrument för att främja miljö- och djurskyddsinvesteringar. Introduktionen av ett investeringsstöd inom ramen för mål 5a kräver ett godkännande av kommissionen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till ett sådant investeringsstöd. Det anförda, som innebär att utskottet delar de synpunkter som framförs i motionerna A42 yrkande 1 och A44 yrkande 5, bör ges regeringen till känna. Syftet med motion A43 kan därmed anses tillgodosatt och motionen bör därför inte föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Stockholm den 30 maj 1996

På jordbruksutskottets vägnar

Lennart Daléus

I beslutet har deltagit: Lennart Daléus (c), Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Leif Marklund (s), Ingvar Eriksson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Åsa Stenberg (s), Eva Björne (m), Gudrun Lindvall (mp), Lennart Brunander (c), Michael Hagberg (s), Berndt Sköldestig (s), Ola Sundell (m), Peter Weibull Bernström (m), Lennart Fremling (fp) och Lennart Gustavsson (v).

1995/96:JoU7y

Särskilt yttrande

Lennart Gustavsson (v) anför:

Landsbygdsstödet är och har varit viktigt för näringslivsutvecklingen i lands- och glesbygd. Ett framtida stöd bör kunna utformas så att det är möjligt att stödja insatser som vidareförädling och kombinationsmöjligheter i jordbruksföretag. Sammantaget bör ett framtida stöd ge minst lika goda möjligheter som tidigare för näringslivsutveckling i landsbygds- och glesbygdsområden. Med tanke på den i propositionen föreslagna förändringen som innebär att stöd skall kunna lämnas till vissa tätorter bör riktlinjer utformas så att överföring av resurser från landsbygds- och glesbygdsområden till tätorter kan undvikas.

